

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2633

av Maria Malmer Stenergard (M)

Anstånd i skattemål

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anståndsreglerna i skattemål bör bli mer generösa och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att egendom som utmätts för allmänna mål inte bör få säljas förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft, på samma sätt som gäller för enskilda mål, med de undantag som redan i dag gäller i enskilda mål, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En av utgångspunkterna i svensk och europeisk rätt är att alla ska ha rätt till en rättvis domstolsprövning. Rättssäkerhet ska råda. När det gäller skatteprocesser kan det finnas skäl att ifrågasätta om så är fallet.

Den som enligt Skatteverkets beslut har skatt eller avgift att betala, är skyldig att betala skatten eller avgiften även om beslutet inte har vunnit laga kraft. Skatteverket kan dock bevilja anstånd med betalningen.

Om anstånd inte beviljas, innebär det att Kronofogdemyndigheten kan driva in den icke fastställda skulden. Exempel på sådan indrivningsåtgärd är att den skattskyldiges fastighet utmäts och säljs. I detta hänseende skiljer sig allmänna (statliga) fordringar från enskilda (privata) fordringar. Egendom som utmätts för privata fordringar får, med vissa undantag, inte säljas förrän exekutionstiteln vunnit laga kraft.

Ett exempel på en situation då Skatteverket i dag ska bevilja anstånd med betalningen av skatt eller avgift är om det är *tveksamt* hur stort belopp som kommer att behöva betalas (63 kap. 4 § skatteförfarandelagen). Skatteverket skriver så här på sin hemsida om bedömningen:

Med beviskravet ”tveksamt” förstås att det är lika troligt att skatten ska sättas ned som att den ska bestå. Det behöver dock inte väga helt jämnt utan anstånd får beviljas när sannolikheten för att det inte blir någon nedsättning väger över något. Däremot bör anstånd inte medges om det är troligt att skatten kommer att bestå (prop. 1989/90:74 s. 340), (prop. 1996/97:100 s. 419).

I förarbetena uttrycktes det så här (prop. 1989/90:74 s. 340 f.).

Villkoren för anstånd bör inte knytas till den överklagade frågans art utan man bör i anståndsärendet i likhet med i dag göra en fri bedömning av frågan i sin helhet. Om det då objektivt sett råder en påtaglig osäkerhet om vilken utgång i tvistefrågan som är den riktiga, bör detta kunna utgöra grund för anstånd.

Det har visat sig vara svårt att studera hur anståndsreglerna tillämpas av Skatteverket, eftersom myndigheten inte för någon sådan statistik (enligt ”Anstånd i skattemål – hur tveksamt ska det vara?”, rapport av Svenskt Näringsliv, mars 2013).

Det kan också, utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv, ifrågasättas att samma myndighet fattar beslut om taxering och bedömer frågan om anstånd.

Förvaltningsdomstolarna prövar överklagat beslut om anstånd samt prövar anståndsfrågan i anslutning till skatteprocessen i domstolen. Svenskt Näringsliv har i en undersökning kommit fram till att i hela 23 % av de mål där den skattskyldige har nekats anstånd i förvaltningsdomstol, har den skattskyldige senare vunnit skatteprocessen helt eller fått delvis bifall i skattefrågan. Detta indikerar att svenska domstolar är alltför restriktiva med att bevilja anstånd. Till detta kommer alltså de anstånd som prövas av Skatteverket och som inte överklagas till förvaltningsdomstol och som det inte finns någon statistik över.

Att svenska anståndsregler kan ifrågasättas utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv har också uppmärksamats av Europadomstolen i fallet Rousk mot Sverige (Europadomstolens dom den 25 juli 2013).

För att stärka rättssäkerheten inom skattemål, bör huvudregeln vara att anstånd ska beviljas. Det bör endast vara i uppenbara fall som anstånd inte beviljas. Som en sista säkerhetsventil bör det införas regler om att utmätt egendom inte får säljas förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft, på samma sätt som gäller för enskilda mål, med de undantag som redan i dag gäller i enskilda mål.

Maria Malmer Stenergard (M)